

Vorbij het vechten

Lessen naar aanleiding van een vechtpartij na de wedstrijd tussen SC Heerenveen – FC Groningen op 22 februari 2015

Auditteam Voetbal & Veiligheid, mei 2016

1. Aanleiding

Na de eredivisie wedstrijd SC Heerenveen – FC Groningen (3-1, 22 februari 2015, 12.30 uur) hebben zo'n vijftig supporters van de voetbalclubs SC Heerenveen en FC Groningen in het centrum van Heerenveen met elkaar gevochten. Daarbij zijn drie mensen gewond geraakt. Het lijkt te gaan om een vechtafspraak.

De betrokkenen willen graag leren van de gebeurtenissen. Het Auditteam Voetbal en Veiligheid heeft aangeboden om daarbij te ondersteunen. Het Auditteam juicht toe dat partijen zelf reflecteren en lessen trekken. Omdat het incident mogelijk een uiting is van een vraagstuk (vechtafspraken) dat breder in het land speelt, wil het Auditteam Voetbal en Veiligheid bekijken of er ook bredere lessen zijn te leren uit het incident.

2. Beknopt feiten-overzicht

2.1 Voorfase

- a. In de maand voorafgaand aan de wedstrijd SC Heerenveen – FC Groningen doet zich een reeks incidenten voor bij wedstrijden van SC Heerenveen. Die incidenten wijzen op groeiende onvrede onder de fanatieke aanhang omtrent het bestuur van de club, en op de groei en verharding van een kleine categorie hooligans van SC Heerenveen. Die opkomst en groei van klein maar gewelddadig hooliganisme gaan in tegen het imago van SC Heerenveen als gezellige cult-club.
- b. Er zijn incidenten bij wedstrijden van Sc Heerenveen tegen Vitesse en PEC Zwolle. Er is ook allerhande 'gedoe' rondom de wedstrijd tegen Feyenoord.
- c. De gebeurtenissen en trends onder a. en b. zijn een belasting voor de integrale veiligheidsorganisatie in Heerenveen. Die is van oudsher hier niet op berekend. Hier komt bij dat het centrum van Heerenveen klein is. De reguliere politie-inzet is daar op afgestemd, en dus bescheiden. Dit betekent dat – ook los van de streekderby SC Heerenveen versus FC Groningen – de taak voor de sleutelpersonen binnen de integrale veiligheidsorganisatie rondom SC Heerenveen (voetbalcoördinator; veiligheidscoördinator) zwaarder en lastiger is geworden.
- d. In het verleden was er een groot vraagoverschot naar kaarten van SC Heerenveen. Dat is nu niet meer het geval, waardoor er meer ruimte is voor vrije kaartverkoop. Hierdoor neemt tegen bepaalde clubs (b.v. Feyenoord) het aantal aanwezige uitsupporters (in de horeca,

maar ook in het stadion en buiten het bezoekers-vak) toe. Dit is een belasting voor de voetbalveiligheidsorganisatie. Te meer omdat de reguliere politie-inzet in Heerenveen gering is (“maar twee of vier man noodhulp”), dient de veerkracht te worden gerealiseerd met (extra) inzet door de club en in het kader van de voetbalregeling.

- e. Er kwam voor de wedstrijd ‘een signaal’ binnen bij politie in Heerenveen over een mogelijke vechtafspraak voorafgaand aan de wedstrijd. Dit verloopt niet langs het gebruikelijke traject, want dit signaal bereikt het IBT-bureau en wordt doorgezet naar de chef van het basisteam. Het belandt vervolgens bij de TOOI (voorheen: RID). De TOOI doet navraag in kringen van supporters, maar het bericht wordt niet bevestigd.
- f. Het idee van een vechtpartij contrasteert met het imago dat de Derby van het Noorden in de ogen van velen heeft. Dat is een derby met cult-kenmerken. De rivaliteit tussen de aanhang is overwegend ludiek en de emoties blijven op het veld en op de tribunes binnen de perken. In een overzichtsstudie (Van der Torre e.a., 2008)¹ wordt deze wedstrijd op dat moment gezien als een ‘voorbeeld-derby’.
- g. De politie in Heerenveen (in het bijzonder de voetbalspecialist) maakt een realistische inschatting en ziet - naast het niet-bevestigde signaal - bestaande spanningen onder ogen. In Groningen wordt de streekderby als een A-wedstrijd gecategoriseerd, maar in Heerenveen als B. Dit komt doordat veel FC Groningen-supporters vooraf het centrum willen bezoeken en dan “fors drinken”. De politie-inzet en integrale horeca-aanpak zijn in de afgelopen jaren beter ingesteld op dit fenomeen, en er wordt gestreefd naar supportersscheiding (zie verder op). Daarbij wordt rekening gehouden met de afgenomen acceptatie onder (jonge aanwas van) SC Heerenveen-supporters. Het wordt gezien als territorium-schending. Dit gevoel is overigens heftiger en emotioneler bij de wedstrijd SC Heerenveen versus SC Cambuur.
- h. Naar aanleiding van het signaal is de politie-inzet niet opgehoogd, maar de opkomst van de politie is wel gefaseerd uitgevoerd. Dit betekent dat er politiemensen eerder opkomen, en dat anderen langer in dienst blijven. De totale operationele inzet bedroeg zes groepen Flex-ME, zes beredenen en spotters. De tactiek van de inzet was er op gericht om de FC Groningen-supporters aan de oostkant van het stadion te houden, onder meer door tunnels “af te blokken”.
- i. Er is een regulier vooroverleg gevoerd, dat wil zeggen tussen de twee clubs en politie. De gemeenteambtenaren van Heerenveen en Groningen waren hierbij, zoals gebruikelijk, niet aanwezig.
- j. Vechtafspraken zijn geen patroon onder de harde kern van FC Groningen. Er kwam ten tijde van de vechtpartij op 22 februari 2015 wel één persoon in beeld die “toen moeilijk zat” en wel op zoek leek naar een kans om te vechten (dit persoonsgebonden risico wordt een jaar later laag ingeschat). Onder de jongste generatie van de harde kern van SC Heerenveen komen vechtafspraken vaker voor. In 2015 onder meer met aanhangers van Vitesse en PEC

---

¹ *Hoeveel wordt het vandaag? Een studie naar de kans op voetbalgeweld en het veiligheidsbeleid bij voetbalwedstrijden*, Den Haag: Elsevier Overheid.

Zwolle. En in 2016 bij wedstrijden tegen weer PEC Zwolle en Vitesse, en tegen Feyenoord.

2.2 De wedstrijddag

- a. De voetbalwedstrijd begint om 12.30 uur. SC Heerenveen wint met 3-1.
- b. De politie in Heerenveen heeft gewerkt met een gefaseerde op- en afbouw van de politiediensten, zodat er relatief lang extra beschikbaar was vanwege de voetbalwedstrijd.
- c. Op de wedstrijddag was er een evenement georganiseerd, door FC Groningen, op de omwisselplek in Heerenveen. Deze was zo gelegen dat supporters lopend naar het stadion konden gaan (15 min), zonder dat ze in het centrum kwamen.
- d. De sfeer op de wedstrijddag was “erg ontspannen”. Dit wordt onder meer gesignaleerd door spotters, maar (zo blijkt ook achteraf bij onderzoek naar het geweld) ook de horeca-eigenaren merken dit. Er zijn geen voortekenen van een vechtpartij, zoals spanning en kleding die daar op wijst (bijvoorbeeld handschoenen).
- e. Om 16.00 uur komt de melding over een vechtpartij binnen vanuit ‘de horeca’. De politie-inzet werd net afgebouwd. De ME was weg uit Heerenveen en reed op de snelweg (en dan ben je niet zo maar terug). De spotters waren, met de VC, op het politiebureau aan het evalueren. Zij zijn direct naar het betreffende café gegaan, maar toen was de vechtpartij al achter de rug. De politie kon op die locatie hooguit de rust bewaren.
- f. Er wordt wel één auto met daders gespot. Deze personen zijn aangehouden. Een motorrijder had van het voorval gehoord en is alert in het verkeer. Deze doortastendheid leidt tot vier aanhoudingen en zorgt voor talrijke aanknopingspunten voor het rechercheonderzoek.
- g. In een café hebben ongeveer tien personen geweld gebruikt. Er waren ruim twintig supporters van FC Groningen aanwezig en ongeveer veertig aanhangers van SC Heerenveen.
- h. Voor een deel verliep de vechtafspraak volgens het ‘ideaaltypische’ model: knokken, foto’s nemen en na afloop handen schudden. Het lijkt er op dat het zelfs voor (een categorie) vechtersbazen een verrassing was dat er een steekpartij had plaatsgevonden.

2.3 De nasleep

- a. Na de wedstrijddag worden nog circa twintig personen aangehouden.
- b. Het opsporingsonderzoek leek in eerste instantie een mooi voorbeeld te zijn van hoe het kan: met camera-beelden, taps en een buurtonderzoek. Het onderzoek werd echter sterk gericht op de hoofddader(s). Door de politie Heerenveen is intern frequent aangedrongen op nadere analyse en op een dossier dat als opmaat zou kunnen dienen voor een gerichte aanpak. Hier is echter geen capaciteit voor beschikbaar gesteld.

- c. De betrokken gemeenten willen informatie over de vechtpartij gebruiken om gebiedsverboden op basis van de 'Voetbalwet' op te leggen, te beginnen met de wedstrijd SC Heerenveen – FC Groningen in 2016.
- d. Naast een gebiedsverbod is een persoonsgerichte aanpak structureler dan louter maatregelen naar aanleiding van een wedstrijd of vechtpartij of in de aanloop naar een streekderby. Vooral de gemeenten wensen deze insteek te kiezen, waarbij gebiedsverboden één van de mogelijke maatregelen zijn. Er is bij deze aanpak wel behoefte aan meer informatie van de politie na heftig geweld, na twintig aanhoudingen en na een opsporingsonderzoek.

3. Discussie en lessen

Hieronder benoemen we de lessen uit de casus. Lessen komen niet alleen voort uit de zaken die beter hadden gekund, maar ook uit de zaken die juist goed zijn gegaan.

- a. De voorinformatie werd niet bevestigd. Het is interessant om te doordenken wat dit betekent:
  - a. De supporters van Sc Heerenveen zijn versplinterd en er komen nieuwe probleemgroepen op. Het is niet vreemd en zelfs logisch als bestaande betrouwbare bronnen niet op de hoogte zijn van voorinformatie uit deze hoek.
  - b. In het tijdperk van *social media* kunnen vechtafspraken gemakkelijk naar tijd en locatie worden verplaatst of op het laatste moment worden gemaakt of afgezegd. Hoe dient informatie over geweld voor de wedstrijd te worden geïnterpreteerd? Mogelijk kan dit beter worden gezien als een toegenomen kans dat er via *social media* een afspraak wordt gemaakt, met inherente onduidelijkheid over plaats en locatie.
  - c. Zijn niet bevestigde signalen minder riskant dan bevestigde signalen? Indien voorinformatie wordt bevestigd, dan weet de andere kant (de harde kern) mogelijk dat het voornemen 'stuk' is. Niet bevestigde informatie kan niets zijn, maar het kan ook zo zijn dat supporters denken dat ze het voornemen geheim hebben weten te houden, waardoor de kans op geweld mogelijk juist groter is dan bij bevestigde signalen.

Les 1: Hecht niet te veel belang aan het gegeven dat voorinformatie over een vechtafspraak niet wordt bevestigd, want jonge supporterskringen zijn ook voor de TOOI niet makkelijk bereikbaar en vanwege *social media* gaat het om veranderlijke en dynamische informatie, die letterlijk van minuut-tot-minuut kan veranderen.

- b. Het is de vraag hoe belangrijk (bevestigde of niet-bevestigde) actuele en dynamische voorinformatie is voor de voetbalregeling bij een wedstrijd tussen SC Heerenveen en FC Groningen? Er is immers ook meer statische informatie en kennis die wijst op een reeks vechtpartijen en –afspraken door de aanhang van SC Heerenveen. Zo bezien is de kans op een vechtpartij een verschijnsel waarop de politie zich moet voorbereiden bij de streekderby.

En volgens het bovenstaande punt zegt actuele en dynamische voorinformatie over een vechtafspraak weinig over het mogelijke tijdstip.

Les 2: De paradox is dat vanwege de vluchtigheid van concrete voorinformatie (zie onder a. en zie les 1) bij de voorbereiding op een wedstrijd de meer statische kennis over vechtafspraken belangrijker wordt. De recente historie toonde aan dat een groep aanhangers van SC Heerenveen hiernaar lijkt te zoeken. Dat is voldoende basis om hier in de gekozen aanpak rekening mee te houden, ook los van de precieze aard en status van voorinformatie.

- c. Vanwege inherente onzekerheid over vechtafspraken lijkt het belangrijk om veerkracht te organiseren op wedstrijddag, zoals signalerende horeca, alerte spotters, en beweeglijke ME. Dat is ook precies wat is gebeurd. Dit resulteerde bijvoorbeeld in vier 'bijna-heterdaad' aanhoudingen door adequaat optreden van de motorrijder.

Les 3: Houd vast aan de manier waarop bij de wedstrijd Sc Heerenveen – FC Groningen veerkracht is georganiseerd. Dit is een goede werkwijze, al kan dat dus niet altijd een vechtafspraak voorkomen. De veerkracht dient weliswaar te zijn gericht op het voorkomen van een vechtpartij, maar het gaat (als het gebeurt) ook om het vermogen om te reageren en zo nodig aanhoudingen te verrichten.

- d. In Heerenveen neemt het belang van het organiseren van veerkracht op wedstrijddagen toe, omdat de reguliere politie-inzet gering is en daar dus mondjesmaat op kan worden teruggevallen. Ook door de toegenomen risico's onder de aanhang van Sc Heerenveen (de aanwas van hooligans die geregeld uit zijn op vechtafspraken) en bij thuiswedstrijden (meer vrije kaartverkoop), is het organiseren van veerkracht belangrijk.

Les 4: Maak ten behoeve van risico-inschattingen bij thuiswedstrijden van Sc Heerenveen een situatie-beschrijvingen met een houdbaarheid / tijdshorizon van een seizoenhalf. Dit brengt alles bij elkaar meer risico's in kaart dan bij velen op het netvlies staan. Dat risico-besef helpt bij de voorbereiding van concrete wedstrijden, maar bijvoorbeeld ook om zo nodig steun te krijgen bij een tijdelijke ophoging van de politie-inzet. Zo'n situatieschets kan worden besproken in het voetbal-veiligheidsoverleg.

- e. Het is jammer dat de informatie die bij het opsporingsonderzoek is verzameld niet beter is benut voor analyse en voor een integrale aanpak van voetbalgeweld. Dit ligt niet alleen aan de recherche, want ook de gemeenten hadden hier op aan kunnen dringen of hadden op een andere manier kunnen zorgen voor analyse. Het is immers vanwege de werkdruk niet vreemd dat rechercheafdelingen zich richten op bewijslast en vervolging, en niet op analyses met bredere doelstellingen.

Les 5: Er wordt terecht (zie onder f.) veel waarde gehecht aan een persoonsgerichte aanpak. Niet alleen door de politie, maar ook door gemeente en club. Als er waardevolle informatie blijft liggen bij de recherche, dan dient dit een agendapunt te zijn in het lokale

(beleidsmatige) veiligheidsoverleg. Er ontstaan dan betere mogelijkheden om eerder informatie te benutten dan nu het geval was.

- f. Er wordt ook in Heerenveen en Groningen belang gehecht aan een persoonsgerichte aanpak van voetbalgeweld of probleemsupporters. Zo kan onder meer ook niet-voetbalinformatie worden benut. Een persoonsgerichte aanpak van personen die zijn betrokken bij vechtafspraken is belangrijk, omdat het om een kleine groep gaat die voor aanzienlijke risico's zorgt en voor lastige afwegingen bij de inzet op wedstrijddagen.

Les 6: Geef blijvend prioriteit aan de persoonsgerichte aanpak van personen die zijn betrokken bij vechtafspraken. Zo ontstaan kansen om de angel er uit te halen, waardoor het op termijn minder vaak voorkomt dan thans het geval is bij wedstrijden van SC Heerenveen. Organiseer blijvende aandacht voor deze aanpak, zodat deze geen impuls hoeft te krijgen door een aanstaande wedstrijd.

Bijlage 1 - Geïnterviewde personen

Gemeente Heerenveen – Ineke Tietsma

Gemeente Groningen - Jeroen ten Dam

Openbaar Ministerie – Roelof de Graaf

Politie Heerenveen – Jan Kraak

Politie Groningen – Jaap Adema